

Representantforslag 69 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:69 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å avklare situasjonen og styrke rettighetene for innvandrere i Norge uten lovlig opphold

Til Stortinget

Bakgrunn

Statistisk sentralbyrå (SSB) har nylig lagt fram tall om at 18 196 irregulære innvandrere oppholder seg i Norge, hvorav 12 325 er forhenværende asylsøkere som har fått avslag på sin søknad. De humanitære organisasjonene som arbeider med hjelpetiltak, anslår det reelle tallet til å være et sted mellom 6 000 og 8 000 personer.

Forslagsstillerne viser til at over 25 frivillige organisasjoner i 2009 gikk sammen om kampanjen «Ingen mennesker er ulovlige». Organisasjonene stiller krav til norske myndigheter om ordninger som regulerer forholdet for såkalte papirløse med lang botid i Norge. Forslagsstillerne mener en rekke saker knyttet til papirløse i Norge, senest saken om Maria Amelie, viser at det er behov for å avklare og styrke rettighetene til papirløse i Norge.

Retur eller opphold

Forslagsstillerne mener det må være et mål at så få som mulig skal oppholde seg ulovlig i Norge. Forslagsstillerne støtter arbeidet med å tilstrebe frivillige returordninger og bruk av tvangsretur der retur er mulig. En rekke personer kan imidlertid ikke sendes ut etter avslått asylsøknad, enten fordi Norge ikke har returavtale med hjemlandet, fordi hjemlandet nekter å ta imot vedkommende, eller fordi det praktisk ikke er mulig, eller svært vanskelig, å returnere persone-

ne. Forslagsstillerne mener myndighetene må sørge for at de som ikke kan returnere, får et oppholdsgrunnlag.

Forslagsstillerne mener videre det er viktig å gjennomgå praksis når det gjelder omgjøring av avslag på opphold på humanitært grunnlag. Det bør spesifiseres i lovteksten at utlendingers botid i riket kan være et relevant hensyn i vurderingen av opphold på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket.

Forslagsstillerne er glad for at det etter forskriftsendringen som trådte i kraft 1. juni 2007, er mulig å gi oppholdstillatelse for personer som ikke har utsikter til retur. I de tilfellene der en papirløs er ureturnerbar, finnes det i dag hjemmel for å gi oppholdstillatelse (utlendingsloven § 38, jf. utlendingsforskriften § 8-7). Det er imidlertid grunn til å være bekymret for om vilkårene for opphold etter denne forskriften er for strenge og at hjemmelen derfor ikke benyttes i praksis.

Forslagsstillerne vil derfor lempe på muligheten for å gi opphold når personen viser seg å være ureturnerbar, for eksempel ved at personen kan få opphold etter fem år når det ikke er tvil om identitet og det ikke i mellomtiden er framkommet annet grunnlag for utvisning.

Barnas rettigheter må bedres

Forslagsstillerne er særlig bekymret over alle barna som lever ulovlig i Norge. Da lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) ble behandlet av Stortinget, skrev Venstres og Kristelig Folkepartis medlemmer i kommunal- og forvaltningskomiteen at:

«... barns rettigheter synliggjøres på en bedre måte i det nye lovforslaget. Disse medlemmer er glad

for denne endringen, men er bekymret for at disse endringene ikke vil ha betydning i praksis.»

Videre i samme merknad kan man lese at:

«Disse medlemmer ønsker en mer forpliktende lovtekst om hva som skal til for at barnets beste skal vike for innvandringsregulerende hensyn i det enkelte tilfellet. Det er disse medlemmers syn at den tydeliggjøring som gjøres i lovteksten ikke bare bør 'kunne ha betydning' på praksis, men at endringen faktisk fører til at utlendingsmyndighetene tar mer hensyn til hva som er barnets beste.»

Forslagsstillerne deler dette syn og mener det ikke har skjedd noen endring av praksis, nettopp slik Venstre fryktet da ny utlendingslov ble vedtatt. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn under vurderingen av opphold på humanitært grunnlag. Forslagsstillerne mener dette også må gjelde de barna som har oppholdt seg i riket uten gyldig oppholdstillatelse og som søker om omgjøring på humanitært grunnlag.

Forslagsstillerne viser videre til at hensynet til barnets beste i flere saker er så tungtveiende at det ikke kan være adgang til å legge avgjørende vekt på såkalte innvandringsregulerende hensyn. Stortinget har uttrykt ønske om dette, jf. Innst. O. nr. 42 (2007–2008) s. 26, der et flertall i kommunal- og forvaltningskomiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

«... understreker at i visse sammenhenger vil hensynet til barnets beste være så tungtveiende at det ikke vil være adgang til å legge avgjørende vekt på innvandringsregulerende hensyn».

Forslagsstillerne er bekymret for om Stortingets ønske følges opp i praksis.

Bedre helsehjelp for papirløse

Papirløse har i dag få rettigheter. Manglende rett til helsehjelp utover akutthjelp kan føre til alvorlige konsekvenser for den enkeltes helse og er heller ikke akseptabelt for fellesskapet for øvrig. På samme tid ser vi at dagens uklårheter skaper stort press på ansat-

te i helsevesenet og frivillige organisasjoner som møter denne utfordringen i det daglige.

Forslagsstillerne mener papirløse må ha tilgang til nødvendig helsehjelp og at det gis mulighet til å hen- vise disse pasientene videre til somatisk behandling og DPS-tilbud.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber om at det gjennomføres en menneskerettslig analyse av situasjonen for papirløse i Norge.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere når det bør gis permanent oppholdstillatelse av lengeboende i Norge ut fra en vurdering av ulike modeller i europeiske land.
3. Stortinget ber regjeringen gjennomgå praksis for omgjøringsadgang for å se om nye fakta blir tatt hensyn til i tilstrekkelig grad.
4. Stortinget ber regjeringen gjøre nødvendige endringer i utlendingsloven slik at det klart fremgår av lovteksten at et avslag på en søknad må være forsvarlig i et barnerettslig perspektiv.
5. Stortinget ber regjeringen ytterligere konkretisere hva som faller under begrepet «innvandringsregulerende hensyn».
6. Stortinget ber regjeringen sørge for at de som oppholder seg i landet ulovlig, skal få rett til helsehjelp utover akutthjelp når dette er nødvendig for å unngå alvorlige konsekvenser for personen selv eller andre.
7. Stortinget ber regjeringen gi en ny instruks til landets Nav-kontorer slik at anmodninger om nødhjelp i henhold til lov om sosialtjenester behandles på en human måte.
8. Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for at utlending som er i riket i forbindelse med søknad om beskyttelse, kan endre sin søknad til oppholdstillatelse etter lovens kapittel 3 (arbeidsinnvandring).

17. januar 2011